

Sygn. akt I UZ 7/20

POSTANOWIENIE

Dnia 29 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Bohdan Bieniek

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z odwołania I.M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.

o jednorazowe odszkodowanie z tytułu wypadku przy prowadzeniu działalności gospodarczej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 29 lipca 2020 r.,

zażalenia ubezpieczonej na postanowienie Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w P.

z dnia 7 lutego 2020 r., sygn. akt VI Ua [...],

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w P., wyrokiem z 27 września 2019 r., oddalił apelację wnioskodawców I.M. i P.M. od wyroku Sądu Rejonowego w P. z 9 stycznia 2018 r., oddalającego ich odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w P. odmawiających wnioskodawcom prawa do jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy prowadzeniu działalności gospodarczej, w wyniku którego zmarł ich mąż i ojciec W.M.

Pełnomocnik z urzędu ustanowiony przez sąd dla odwołującej się I.M. wniósł 5 lutego 2020 r. skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w P. z 27 września 2019 r.

Sąd Okręgowy w P., postanowieniem z 7 lutego 2020 r., odrzucił skargę kasacyjną, ponieważ skarga nie spełniała wymagań formalnych wynikających z art. 398⁴ § 1 k.p.c.

Sąd drugiej instancji stwierdził, że pełnomocnik skarżącej wskazał w skardze, że zaskarża wyrok Sądu Okręgowego w P. z 27 września 2019 r. w całości oraz przytoczył podstawy kasacyjne. Nie zawarł jednak wniosku o uchylenie lub uchylenie i zmianę orzeczenia, z oznaczeniem zakresu żądanego uchylenia lub zmiany. Brak jest zatem w skardze jednego z jej niezbędnych obligatoryjnych elementów konstrukcyjnych, przewidzianego z art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c. Brak ten nie podlega uzupełnieniu w trybie art. 398⁶ § 1 k.p.c. a skarga kasacyjna dotknięta tym brakiem podlega odrzuceniu bez wzywania skarżącego do jego usunięcia.

Odwołująca się I.M. wniosła zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego w P. z 7 lutego 2020 r., zaskarżając orzeczenie to w całości i zarzucając naruszenie: (-) art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c. przez odrzucenie skargi kasacyjnej z uwagi na brak wniosku, o którym mowa w tym przepisie, w sytuacji gdy z zakresu zaskarżenia, wartości przedmiotu zaskarżenia, jak i uzasadnienia skargi kasacyjnej wynika treść wniosku, o jakim mowa w art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c.; (-) art. 398⁶ § 2 k.p.c. przez odrzucenie skargi kasacyjnej bez wezwania pełnomocnika do jej uzupełnienia, w sytuacji gdy powstała wątpliwość w zakresie wniosku, o którym mowa w art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c.

Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do dalszego prowadzenia.

W ocenie składającej zażalenie, mimo braku precyzyjnie sformułowanego wniosku w petitum skargi kasacyjnej, zarówno wskazany zakres zaskarżenia, wartość przedmiotu sporu oraz istota sprawy i podniesione zarzuty świadczą o tym, że skarga ukierunkowana jest na uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w P. z 27 września 2019 r. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jako bezzasadne podlegało oddaleniu.

Wymagania konstrukcyjne skargi kasacyjnej zostały ściśle i precyzyjnie uregulowane w art. 398⁴ § 1 i 2 k.p.c. Zgodnie z § 1, skarga kasacyjna powinna zawierać: 1) oznaczenie orzeczenia, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest ono zaskarżone w całości czy w części; 2) przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie; 3) wniosek o uchylenie lub uchylenie i zmianę orzeczenia z oznaczeniem zakresu żądanego uchylenia i zmiany. Według § 2, oprócz wymagań przewidzianych w § 1, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie.

Wymagania przewidziane w § 1 dotyczą elementów konstrukcyjnych skargi kasacyjnej jako pisma procesowego kwalifikowanego – obejmującego nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego sporządzenie i wniesienie wymaga szczególnych kwalifikacji zawodowych, co wynika z przymusu adwokacko-radcowskiego (art. 87¹ § 1 k.p.c.). W orzecznictwie i częściowo w piśmiennictwie prezentowany jest pogląd, że wymagania formalne skargi kasacyjnej zawarte w art. 398⁴ § 1 k.p.c. stanowią o samej istocie skargi, a braki w zakresie tych elementów konstrukcyjnych prowadzą do potraktowania jej jako dotkniętej tzw. wadą istotną. Niezachowanie tych warunków nie może być uzupełnione, a pisma nie można traktować jako skargi kasacyjnej. W konsekwencji skarga powinna być odrzucona jako niedopuszczalna bez wzywania do uzupełnienia jej braków. Regulacja art. 398⁶ § 1 i 2 k.p.c. rozstrzyga ewentualne wątpliwości, stanowiąc wprost, że niezachowanie warunków formalnych przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. podlega sanacji polegającej na wezwaniu skarżącego do ich uzupełnienia bądź poprawienia w terminie tygodniowym. Zgodnie z art. 398⁶ § 1 k.p.c., jeżeli skarga kasacyjna nie spełnia wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c., przewodniczący w sądzie drugiej instancji wzywa skarżącego do usunięcia braków w terminie tygodniowym pod rygorem odrzucenia skargi.

Jednocześnie skarga kasacyjna niespełniająca wymagań określonych w art. 398⁴ § 1 k.p.c. podlega odrzuceniu bez wzywania do uzupełnienia braków. Według art. 398⁶ § 2 k.p.c., sąd drugiej instancji odrzuca skargę kasacyjną

wniesioną po upływie terminu, skargę niespełniającą wymagań określonych w art. 398⁴ § 1 k.p.c., nieopłaconą oraz skargę, której braków nie usunięto w terminie lub z innych przyczyn niedopuszczalną.

Przytoczone regulacje prawne nie pozostawiają jakichkolwiek wątpliwości – brak zawarcia w skardze kasacyjnej któregokolwiek z elementów konstrukcyjnych (wymagań formalnych), o których mowa w art. 398⁴ § 1 k.p.c., stanowi uzasadnioną podstawę odrzucenia skargi kasacyjnej *a limine*, bez wzywania autora skargi (pełnomocnika skarżącego) do usunięcia tych braków.

Nie ulega wątpliwości, że skarga kasacyjna wniesiona w imieniu odwołującej się nie zawiera wniosku o uchylenie lub uchylenie i zmianę zaskarżonego orzeczenia (wyroku Sądu Okręgowego w P. z 27 września 2019 r.) z oznaczeniem zakresu żądanego uchylenia lub uchylenia i zmiany (art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c.). Samo oznaczenie orzeczenia, od którego skarga jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest ono zaskarżone w całości, czy w części (art. 398⁴ § 1 pkt 1 k.p.c.), przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.), oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia (art. 398⁴ § 3 k.p.c.) nie mogą zastąpić wniosku o uchylenie lub uchylenie i zmianę orzeczenia z oznaczeniem zakresu żądanego uchylenia i zmiany.

W orzecznictwie przyjęto, że niezamieszczenie w skardze kasacyjnej wniosku o uchylenie lub o uchylenie i zmianę zaskarżonego orzeczenia a także zakresu żądanego uchylenia lub uchylenia i zmiany prowadzi do odrzucenia skargi kasacyjnej na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. z powodu niespełnienia wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 1 pkt 3 (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 23 sierpnia 2012 r., III CSK 161/12, LEX nr 1222166; z 15 czerwca 2016 r., II CZ 43/16, LEX nr 2057353).

Powołanie się przez pełnomocnika skarżącej na postanowienie Sądu Najwyższego z 22 czerwca 2016 r., III CZ 22/16, LEX nr 2077543) jest nietrafne. W orzeczeniu tym Sąd Najwyższy dopuścił odstępianie przez sąd od literalnej wykładni przepisów dotyczących wymogów formalnych skargi kasacyjnej, stwierdzając jednocześnie, że to, czy w konkretnym przypadku należy odstąpić od literalnej wykładni przepisów dotyczących wymogów formalnych skargi kasacyjnej każdorazowo podlega ocenie sądu, który rozpoznaje daną sprawę. W sprawie tej z

ustaleń Sądu Najwyższego wynikało, że skarga kasacyjna zawierała czternaście stron, jednakże do akt sprawy wszyto strony 1 oraz 3-14. Brak było strony drugiej. Strona druga tej skargi zawierała tymczasem nie tylko wniosek kasacyjny o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i przekazanie sprawy sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania, lecz ponadto zawierała wyszczególnienie podstaw kasacyjnych. Tego rodzaju brak fizyczny, podobnie jak np. niedołączenie do skargi kasacyjnej dokumentu pełnomocnictwa czy też wymaganych przepisami jej odpisów, mógł być w tych szczególnych okolicznościach potraktowany jako brak formalny skargi kasacyjnej podlegający usunięciu w trybie art. 398⁴ § 3 w związku z art. 398⁶ § 1 k.p.c. W rozpoznawanej sprawie nie mamy do czynienia z tego rodzaju brakiem. Skarga kasacyjna wszyta do akt sprawy jest kompletna i niewątpliwie nie zawiera elementu wymaganego przez art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c., co stanowi brak nieusuwalny.

Zaskarżone orzeczenie odpowiada prawu, w związku z czym zażalenie podlegało oddaleniu na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398¹⁴ k.p.c.

Zażalenie wniesione przez pełnomocnika z urzędu ustanowionego dla skarżącej przez sąd nie zawierało wniosku o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącej z urzędu, w związku z czym Sąd Najwyższy nie orzekł o tych kosztach.